

AMERİKA'DA SİYAHİ SORUNU

Ertuğrul TAYLAN / E. Vali Yardımcısı

John Steinbeck, 1960 sonbaharında, köpeğini aldığı karavanıyla ABD'yi, doğudan batıya, kuzeyden güneye gezmişti. Amacı, pek bilmediği ülkesini tanımaktı. Mola verdiği yerlerde şoförler, küçük pansiyoncularla konuştu. Doğup büyüdüğü, Kaliforniya'nın Salinas kasabasında kız kardeşleri, kasabanın bağlı olduğu Monterey'de gençlik arkadaşlarıyla hasret giderdi. Bu gezide, şu sonuca vardı:

"Devasa coğrafi çeşitliliğine rağmen, etnik dünyanın dört bir yanından gelip birbirleriyle karışmış bütün farklı soylarına rağmen, biz bir milletiz... Amerikan kimliği, geçen iki yüzyıldan daha kısa bir süre içinde" oluşmuştur. "Ortak özellikler, farklılıklardan daha" fazladır...

Güneyde, "acıısı bütün Amerika'ya" yayılan "siyahi-beyaz sorunu" vardı. "Hem siyahi hem beyaz çok sayıda Güneyli arkadaşı" vardı. "Çoğunun zihinleri de karakterleri de harika" idi. Ama, "siyahi-beyaz sorununu tartışmaya" bile tahammül edemezlerdi...

New Orleans'ta, "iki siyahi çocuğun bir okula kayıt olmasını" dair, gazetelerin bahsettiği protesto olayını görmek istemişti. Karavanını, şehrin girişindeki bir otoparka çekmişti. Bindığı taksinin şoförü onu, olay yerinin yakınına kadar götürmüştü. Olay yerine "fazla" yaklaşmamasını da tavsiye etmişti.

Okula doğru giderken, "bir insan seli"nin içine girmişti. Polis, "okulun önündeki sokakta bariyerler kurmuştu." Sokak boyunca, "askeri inzibatlar dizilmişti."

"Derken, motosikletli polisler" gelmişti. Sora da gelen iki arabadan "dört heybetli inzibatın" indiği arabadan "minik siyahi kız" çıkarılmıştı.

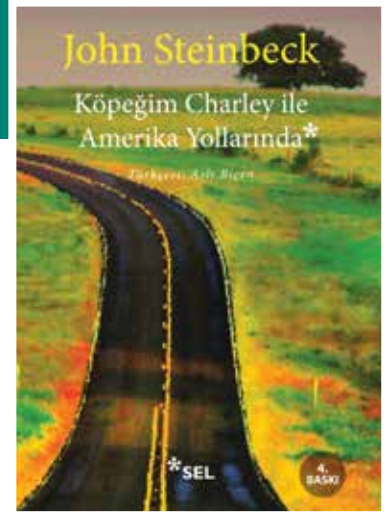
Küçük kız, inzibatlar arasında okula doru yürürken, ellerinde bir kadının yönlendirdiği kadınlar, ulumaya başlamıştı. Ağza alınmayacak küfürler ediyorlardı. Kızcağız okula girince, kalabalık dağılmaya başlamıştı...

Steinbeck, şehirden çıktıktan bir süre sonra, bir dinlenme yerinde mola vermişti. Çayla sandviçini yerken, yanına yaşlı başlı, iyi giyimli bir adam gelmişti. Karavanında pişirip getirdiği kahveyi içerken, sohbet etmişlerdi. Konu, Orleans'daki olaya gelince, "Bu işin sonu ne olacak?" diye sormuştu. O bölgeden olan adam, "Bizim duygularımızı değiştirmemiz ne kadar zorsa, siyahilerin bizimle ilgili duygularını değiştirmeleri de o kadar zor" demişti. "Peki, bu iş, barış içinde mi olur?" sorusuna, "Bilmiyorum. En kötüsü de bu" cevabını vermişti...

Ertesi gün, yolda aldığı ilk yolcu, otuzlarında, "yakışıklı bir adamdı. Güneyli aksanı ile konuşuyordu. New Orleans'daki protesto olayı için "Birilerinin, kahrolası siyahileri okuldan uzak tutması lazım. Çocuklarımın siyahi piçleriyle aynı okula gitmesine izin vermeyeceğim. Gerekirse, ölmeyi bile göze alırım" diye konuşmaya başlayınca, arabayı kenara çekerek, onu aşağıya indirmişti...

Montgomery şehrine doğru, "genç bir siyahi öğrenciyi" almıştı, arabasına. Ona, "New Orleans' da gördüklerini" anlatınca, onun da orada bulunduğunu anlamıştı. O, olayı, "çok normal" bulmuştu. "Martin Luther King'den ve pasif ama sürekli direniş öğretisinden" de konuşmuşlardı.

Öğrenci, Hepsini biliyorum. Kazanımlar, denizde bir damla ve zaman geçiyor. Ben, daha hızlı olsun istiyorum..." demişti...

Steinbeck siyahi sorununa değindiği kısmın sonunu, şöyle bitirmiş:

"Bu işin sonu olmadığını düşünüyorum. O sona ne şekilde ulaşılacağı, yöntemlerin o korkunç belirsizliği."¹

Ekleyeyim: ABD' de, yüzyılımızın başlarında, siyahi kökenli Obama, iki devre ABD başkanlığına seçilmiştir. Şimdilerde bile, zaman zaman, ABD polisinin, siyahi gençlerini çekiş vurdığı haberlerini izliyoruz. Ama siyahi sorunu, kangren olmaktan kurtulmuştur.

Steinbeck' in romanını okurken, 35 yıldır sürüp giden bölücü terör örgütü PKK sorununu düşündüm. Bugüne kadar, on binlerce insanımızı kaybettik. Doğu Anadolu Bölgesi'nde hayvancılık bitti. Bölgeye, turist gelemeyi oldu. Yani bölge, daha da yoksullaştı. 2013-14'lerdeki "çözüm süreci" kanlı bir şekilde bitti. Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Irak'ta, ordunun operasyonları sürüp gidiyor. Bu satırları yazdığım 2 Aralık 2022'de, Suriye'nin kuzeyine yeni bir kara harekâtı gündemde... J. Steinbeck' in dediği gibi, bu olayda, "sona ne şekilde ulaşılacağı, yöntemlerin o korkunç belirsizliği" var.

1 Köpeğim Charley ile Amerika Yollarında, John Steinbeck, Çev. Aslı Biçen, 2013, İstanbul.